

MÜHENDİSLİK HİZMETLERİ VE BELGELENDİRME

Bahattin DEMİR-Ocak 2003

Ülkemizde mühendis, mimar, şehir plancısı unvanı kazanıldıktan sonra mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin yerine getirilmesi koşullarını düzenlemek amacıyla İmar Yasası ve ilgili yönetmelikler, İhale Yasası, 3458 ve 6235 sayılı yasalar gibi birçok yasal düzenleme yapılmıştır. Bugün itibarıyla yürürlükte olan en temel yasal düzenlemeler: 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ile 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği 'CTMMOB'İ fiasası'dır, Bu iki yasal düzenlemenin içerikleri aşağıda özetlenmiştir.

3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun

1938 yılında çıkartılan yasa ile, ülkemizde mühendislik ve mimarlık mesleğini icra koşulları" düzenlenmiştir. Bu yasaya göre mühendis ve mimar olarak çalışmanın ilk koşulu TC Üniversitelerinden veya programları eşdeğer kabul edilen yurtdışı üniversitelerinden mühendis-mimar, yüksek mühendis-yüksek mimar diplomasına sahip olmaktır (Madde: .1), Türkiye'de çalışmak isteyen- yabancı uyruklu mühendis ve mimarların çalışma izni ile ilgili işlemler, yasanın 6. maddesi, gereği Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca (BİB) .hazırlanan yönetmelikle belirlenmiş ve bu düzenleme ile TMMOB görüşü alınmak koşuluyla BİB'iğinca çalışma izni verileceği ifade edilmiştir.

Ayrıca bu yasanın 9. maddesi ile kamuda çalışan, Profesörlük, Öğretmenlik ve Doçentlik statüleri dışında kalan yüksek mühendis, yüksek mimar, mühendis, mimar ve fen memurları için "en büyük mülkiye amirinin muvafakat ile zaruret bulunduğu"* hallerde yerine getirilmesine izin verilen geçici çalışma dışında "hususî surette sanatlarını icra etmeleri" yasaklanmıştır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasası

66 sayılı KHK ile değişik 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Yasası'nın 1. maddesinde Birliğin "kamu kurumu niteliğinde" olduğu belirtilmiştir. Yasanın 2. maddesi (b) bendinde Birliğin amaçları arasında "Mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli

gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak" sayılmıştır. Aynı maddenin (c) bendinde bu amaçlar doğrultusunda birliğini "resmî makamlarla işbirliği" yapabileceği belirtilmiştir.

Kanunun 26.. maddesinde "kayıtlı meslek mensuplarından bu kanuna aykırı hareketleri görülenlerle, meslekle alakalı işlerde gerek kasten, gerekse ihmal göstermek suretiyle zarara sebebiyet veren veya akdettiği mukavelelere riayet etmeyen veyahut meslek şerefi ve haysiyetini muhîl durumları tespit olunanlara kayıtlı buldukları oda haysiyet divanınca" ceza verileceği mi düzenlenmiştir..

Kanunun 33., maddesinde "Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları, mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve azahk vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler.

Kamu kurumu ve kuruluşları ile İktisadi Devlet Teşekkülleri ve Kamu İktisadi Kuruluşlarında aslî ve sürekli olarak çalışan mühendislik ve mimarlık meslekleri mensuplarının meslek ve ihtisaslarıyla ilgili odaya girmeleri isteklerine bağlıdır. Ancak bunlar, görevlerinin gereği olan işleri yaparken, mesleki bakımdan, Odaya kayıtlı meslektaşlarının yetkileriyle haklarına sahip ve onların ödevleriyle yükümlüdürler.,

Bu konuda Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ile ilgili hükümler saklıdır" denilmiştir.

Yukarıda özetlenen bu iki yasal düzenleme bir arada ele alındığında görülmektedir ki ülkemizde mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin yerine getirilmesi için asgari şartlar şunlardır

1) Mühendis ve mimar olarak çalışmak için yurtiçi veya yurtdışı eşdeğer [eşdeğerliğin belirlenmesi YÖK tarafından yapılmaktadır] üniversitelerden diploma sahihi olmak«

2) TMMOB'ne bağlı mesleği ile ilgili odaya üye

olmak (Kamu **işyerlerinde** asil ve **sürekli kadrolarda** çalışanlar için bu koşul zorunlu değildir. Ancak, oda tarafından belirlenen ödevleri yerine getirmek açısından oda üyesi meslektaşları ile ortak yükümlülüklere sahiptir).

3) TMMOB üyeliğini muhafaza etmek (Geçici olarak serbest meslek uygulamasından uzaklaştırma, Odadan çıkarma ya da üye olma zorunluluğu bulunmayanlar için meslekten men cezası almamak).

Konuya ilişkin yasal mevzuatı oluşturan bazı düzenlemeler ise TMMOB kaynaklı yönetmeliklerdir, TMMOB ve Odalar tarafından birlik ve oda organlarının kuruluş, yetki, sorumluluk işleyişleri ve üyelik koşulları ile mesleğin tanımı, icrası vb. konulara yönelik çeşitli düzenlemeler hazırlanmıştır., Serbest mühendislik/mimarlık hizmetlerinin uygulanması, kişi ve kuruluşların belgelendirilmesi ve meslek ürünlerinin denetimine yönelik kriterler yönetmelik seviyesinde hazırlanan düzenlemeler ile belirlenmiştir. Örneğin "TMMOB Serbest Müşavirlik Mühendislik ve Mimarlık Hizmetleri ve Büro Tescil Yönetmeliği" "Makine Mühendisleri Odası Serbest Müşavirlik Mühendislik Büroları Tescil ve Meslekî Denetim Yönetmeliği" gibi., Diğer yandan TMMOB Disiplin Yönetmeliği'nin (110.07.2002 gün ve 24811 sayılı R.G.'de yayınlanmıştır) "Disiplin Suçları ve Cezaları" bölümü 8. maddesi (b) bendinde "**Büro tescilli ve teşdi yenilemesi gerektiren durumlarda, tescilsiz mesleki etkinliklerde bulunmak, serbest **mühendislik** ve mimarlık ile ilgili yönetmelik ve talimatlara uymamak**", (c) bendinde ise "**mesleki denetim uygulamasına aykırı davranmak**" dslpUn suçu olarak tanımlanmış ve "para cezaları" kapsamında değerlendirilmiştir.

TMMOB VE BAĞLI ODALARDA YÜRÜTÜLEN SERBEST MÜŞAVİRLİK, MÜHENDİSLİK-MİMARLIK HİZMETLERİ VE BÜRO TESCİL İŞLEMLERİME GENEL BİR BAKIŞ

5458 sayılı Mühendislik, ve Mimarlık Hakkında Kanun ile 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Yasası çerçevesinde TMMOB ve Bağlı Odalarda Serbest Müşavirlik Mühendislik-Mimarlık Hizmetleri ve Büro Tescil (kişi ve kuruluş belgelendirme) işlemleri yürütülmektedir. Diğer yandan Serbest Müşavirlik Mühendislik-Mimarlık Hizmetleri aynı zamanda ticari bir faaliyet olması nedeniyle ülkemizdeki vergi mevzuatıyla da ilişkilidir. Örneğin 236 Sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'ndeki düzenlemeler gibi.

Belgelendirme konusunda hazırlanan TMMOB Serbest Müşavirlik, Mühendislik ve Mimarlık Hiz-

metleri ve Büro Tescil Yönetmeliği" içerik olarak Oda yönetmeliklerinin ana çerçevesi niteliğindedir. Meslek Odaları, bu yönetmelik üzerinden bazı konularda detaylar ekleyerek, kendi oda yönetmeliklerini hazırlamışlardır. Bu yönetmeliklerde birçok konu benzer şekilde düzenlenmiştir,

TMMOB kaynaklı yönetmeliklerin ortak yönü mühendislik-mimarlık hizmetlerini yerine getiren kişilerin hiçbir ayırma tabii tutulmadan belgelendirilmesi ve denetlenmesi yerine bu işlevlerin sadece özel sektör çalışanları için bir zorunluluk olarak tanımlanması, **kamu sektöründe çalışanları** ise belgelendirme, mesleki denetimi vb. kapsamı dışında tutulmasıdır. Yönetmeliklerdeki ortak diğer noktalar ise, "**serbest mühendislik mimarlık ve müşavirlik hizmetleri üreten kişi ve kuruluşların mesleki etkinliklerinin oda tarafından denetlenmesi, tüzük, yönetmelik ve standartlara uygunluğunun sağlanması, **ülke** ve meslektaş yarılarının gözetilmesi, - meslektaşların haksız rekabetinin önlenmesi**" gibi amaçların vurgulanması ve mesleğin uygulanabilmesi için SMM ve Büro Tescil belgesi alınması ve yıllık periyotta yenilenmesi, mesleki ürünlerin odaya vizelettilmesi ve mesleki denetimden geçirilmesinin zorunlu kılınmasıdır., Aykırı: uygulamalar disiplin suçları kapsamında ele alınmıştır. Yönetmeliklerin hepsinde tescil, vize, denetim konularında Oda Yönetim Kurulları tek yetkili kılınmıştır,

TMMOB kaynaklı yönetmeliklerde aşağıda maddeler halinde sunulan yaklaşımın yer almadığı görülmektedir.

- Odaların mesleki fonksiyonlarının yerine getirilmesi için üye kayıt, kayıt yenileme düzenlemelerinden başlamak üzere tüm düzenlemelerinde meslek mensupları ile odası arasında bilgi akışını sürekli kılacak yükümlülüklerin (meslekî uygulama açısından yerine getirmeleri gereken ödevleri) ve işleyişin hem kamu hem de özel sektör alanlarını kapsayacak şekilde tanımlanmış olması ön koşuldur. Bu koşulun sağlanamaması durumunda sağlıklı bir belgelendirme ve denetim fonksiyonundan bahsedilemez., Mevcut uygulamada ise **kamu sektöründe çalışanlar** belgelendirme, mesleki denetim vb. dışındadır.

- Belgelendirilme işleminin tarafsız bir kurum tarafından kişinin/kuruluşun görev yapmaya uygun yeterliliğini üçüncü şahıslara gösterme işlevi olduğu açıkça tanımlanmamıştır.

- Verilen belgelerin sadece tescil yenilememe, tescilsiz çalışma, asgari ücret değerlerine uymama gibi değil, aynı zamanda meslekî yeterlilikte ortaya çıkabilecek sorunlar nedeniyle de iptal edilebileceği belirtilmemiştir.

- Belgeleme kararlarına yapılacak itirazların değerlendirme esasları: düzenlenmemiştir.
- Belgelendirilen meslek mensubunun süreci (yayınları hizmet içi eğitimleri'vb.) takipsiz bırakılmıştır.
- Belgelendirilen kişi hakkında disiplin soruşturması-kovuşturması veya mahkemelerde dava konusu olsun ya da olmasın şikayetlerin: kayıt altına alınmasına ilişkin düzenleme yapılmamıştır.
- Belgelendirme işlevine yönelik kayıt sistemi, karar mekanizması ve karar süreçlerinde tarafların temsiliyeti belirsizdir.

TMMOB tarafından sürdürülen belgelendirme sistemi hem taşıdığı çifte standart hem de içerik yetersizliği nedeniyle çelişkili bir uygulama niteliğindedir. TMMOB belgelendirme sisteminin kişinin diplomasını aldığı günden itibaren başlayan meslek yaşamında-(işsizlik dönemleri olsa dahi bu dönemlerde sürecin parçaları kabul edilir) gördüğü eğitimler (mesleki eğitim programları, yaptığı yayınlar vb.), çalışma konuları ve ürünleri, ürünler nedeniyle yaşanan sorunları kapsayacak şekilde yeniden oluşturulması yararlı olacaktır.. Aksi taktirde doğal olarak hem mevcut belgelendirme sistemi hem de alınan belgenin kendisi sürekli sorgulanmak durumunda kalabilecektir: Zaten bugün içinde yaşadığımız durum da budur..

TMMOB"ye bağlı odalar içerisinde yaşanan en önemli soranlardan biri de belgelendirme sisteminin bir parçası olan "mesleki denetim" uygulamalarıdır. Yukarı bölümde de belirtildiği gibi mesleki denetim; *serbest çalışan* mühendis, mimar ve şehir plancılar- için getirilmiş zorunlu bir uygulamadır. Mesleki denetimi konusu yönetmeliklerde çoğunlukla "... *Odaca belirlenmiş asgari ücretlere uygunluğun incelenmesi*" olarak tanımlanmış ve bazı örneklerde (Şehir Plancıları Odası gibi) denetimin *meslek] ürünün içeriğinin denetlenmesi ve onaylanması anlamını taşımadığı*" açıkça vurgulanmıştır.. Bu koşullarda mesleki denetimin neyi kapsadığı belirsiz kalmaktadır. Mesleki denetim, 6235 sayılı kanunda belirtildiği gibi "meslek şeref ve ahlakın« ihlal etmek ve bu kanuna uymamak" durumlarının kontrolü müdür? Yoksa oda yönetmeliklerinde sıkça vurgulanan asgari ücret uygulamasının takibi midir? Eğer bu çerçevede kalacak ise kamuda çalışan ve üye olan/olmayanların mesleki denetimi hangi zeminde yapılabilecektir?

Bu çerçevede Odalarca meslektaşlarının mesleki ürünleri üzerinde bilimsel-teknik içerik, etik, kamusal yarar vb. açılardan denetlemede bulunmak korunacak, ise (bence korunmalıdır) o zaman Odalar

kamusal ve özel alana aynı şekilde yaklaşmak zorundadır. Mesleki denetim esas olarak* kişinin meslek yaşamı boyunca ürettiği mesleki ürünlerin, almış olduğu uygunluk belgesi ve etik kurallarla uyumlu olup olmadığının ve bu ürünlerle ilgili ortaya çıkacak şikayeti erin takip edilmesi olarak tanımlanabilir. Bu tanım hiçbir ayırım yapmadan her meslek mensubunu kesen bir tanımdır. Elbette, denetim uygulamasının özel ve kamu sektörleri arasında yöntem farklılığı göstermesi kaçınılmazdır., Kamusal ihtiyaçlar gözetilerek kurulan ve kamu yönetimi ilkelerine göre işleyen kurumların kararlarının (teknik kararlar/raporlar vb) değişik mekanizmaları aracılığıyla zaten denetime tabi tutulduğu bilinmektedir., En azından böyle olduğu kabul edilir. Dolayısıyla bu işleyiş içinde kamu çalışanı konumundaki mimar veya mühendislerin ürünleri, ilgili odasının ve TMMOB'nin talebi üzerine oda denetimine açılabilir. Gerek Anayasada TMMOB'nin Kamu Kuruluşu sayılması gerekse 6235 sayılı kanunun 2. maddesi (c) bendinde belirtilen odalar ve kamu kurumları arasındaki işbirliği ilişkisi gözönüne alındığında, mevcut mevzuatın bu konuda bir sıkıntı yaratmadığı görülmektedir (6235 sayılı kanunun 33.. maddesi gereğince Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları için bir ayrıcalık söz konusudur).. TMMOB ve Odaların meslek alanlarıyla ilgili uygulamaları ve sonuçlarını takip etmek, yasal görevleridir. Bu görevin sağlıklı bir şekilde yerine getirilmesini sağlamak sadece Odaların değil, aynı zamanda hem meslek mensuplarının hem de idarenin sorumluluğundadır.

Denetim uygulamasının sadece özel sektör çalışanları', üzerinde yoğunlaşması, denetimin özünden kopartılmasına ve bazı üyelerce"odaların gelir kaynağı yaratmak için ortaya atılmış' bir işlem olarak görmesine neden olmaktadır. Oysa kamu kurumu niteliğindeki TMMOB ve Odaların tüm işlemlerinde çıkış noktası kamusal yararını korumak ve geliştirmek olmalıdır. Dolayısıyla mesleki denetim olgusunun hem kamu yararı hem de mesleki etik kuralların ve teknik uygunluğun korunması ve geliştirilmesi süreci olarak, anlaşılmasını ve objektif bir belgelendirme sisteminin de ayrılmaz bir parçası görülmesini sağlayıcı önlemlerin odalar tarafından alınması gereklidir.,

Jeoloji mühendisleri Odası Serbest .Meslek Uygulaması Yapan Büroların ve Tanımı ve Tescilli Yönetmeliği 8 Nisan 1982 gün ve 17658 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmış ve uygulamaya başlamıştır. Bugün jeoloji mühendisliği diplomasına sahip her teknik eleman mesleki uzmanlık alanlarımızın hepsinde aynı anda

çalışma yapabilmek imkanı veren SMM (Büro ise tek bir jeoloji mühendisi göstererek aynı şekilde Büro Tescil) belgesi alabilmektedir. Yukarıda anlatmaya çalıştığımız TMMOB düzenlemelerinden kaynaklı bu durumu açıklayabilmek mümkün görülmemektedir. Kamu yararı ve meslek kuramları bir kişinin aynı anda Jeoloji Mühendisliğinin tüm uzmanlık dallarında çalışabilme yeterliliğinde olmasını kabul edemez herhalde.. Ancak takip edemediğiniz bir durumda böyle bir talebi reddetme şansımız da yoktur. Genel olarak Uygulamalı Jeoloji alanlarında belge almak isteyen Jeoloji mühendisleri için "uzmanlıklarının" temel dayanağının lisansüstü eğitim durumlarıyla ilişkili olduğu açıktır.. Bu konumda olmayan-bir kişinin "uzmanlık ilanında bulunma" talebi varsa Oda belgelendirme sistemi yoluyla bu talebe yanıt vermesi gerekir.. Diğer yandan bir teknik personelin tüm alanlarda uzmanlığını tanımak aynı zamanda *mesleki istihdamın daraltılmasına* da sessiz kalmak demektir. Oysa odamızın işlevi ne istihdamın daraltılmasına ne de jeoloji mühendisliği kuramlarına aykırı davranmaktır.

Bu durumun sadece JMO'ya ait bir durum olmadığı yanlış anlamaları önlemek için bir kez daha belirtelim. Sorunun aslı kaynağı TMMOB çapında belgelendirme işlevinin sağlıklı olarak yerine getirilmemesidir.

Personel Belgelendirmesi Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Kriterler (TS-EN 45013 /Nisan 1993}

Bilindiği gibi herhangi bir konuda yürütülecek çalışmalarda uyulması! gereken normları belirleyen düzenlemelerden biri de yayınlanmış ulusal ya da uluslararası! standartlardır. Ülkemizde TSE öncülüğünde birçok konuya yönelik standartlar oluşturulmuştur.

Avrupa Standardizasyon Komitesi tarafından EN 45000 serisinde hazırlanan standartlar ürün, hizmet ve personel alanlarında *yeterlilik teyidi ve onayf* işlemlerine yönelik Avrupa Birliği içinde geçerli ortak kriterleri düzenlemektedir. Bu standartların başlıkları aşağıda sunulmuştur;

EN 45001 Test Laboratuvarlarındaki İşlemler İçin Genel Kriterler

EN 45002 Test Laboratuvarlarının Değerlendirilmesi İçin Genel Kriterler

EN 45003 Laboratuvar Akreditasyon Kuruluşları İçin Genel Kriterler

EN 45011 Ürün Sertifikalandırması Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Kriterler

EN 45012 Kalite Sistemleri Sertifikalandırması Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Kriterler

EN 45013 Personel Belgelendirmesi Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Kriterler

EN 45.014 Yeterlilik İzni Başvurulan İçin Genel Kriterler

EM 45013, üretim veya hizmet sektörlerinde çalışan teknik personelin "*vasıflandırılması*" yapan kuruluşların çalışmaları sırasında uyması gereken asgari kuralları düzenlemektedir. Sadece ulusal değil uluslararası bir nitelik taşıdığından, personel belgelendirmesine yönelik kuralların uluslararası ortaklaşmasını, örneğin AB içinde, sağlayarak teknik elemanların "iç ve dış pazarda kabul edilirlilik" işlemlerini kolaylaştırır. Aynı yaklaşım Avrupa Standardizasyon Komitesi tarafından EN 45000 serisinde, kalibrasyon ve test laboratuvarlarının, ürün veya hizmet belgesi veren kuruluşların vb. faaliyetleri ile hizmet ve ürünler için de geçerlidir.,

TSE Mühendislik Hizmetleri Hazırlık Grubu'nca kurulan Teknik Komite tarafından "EN 45013* esas alınarak hazırlanan "*Personel Belgelendirmesi Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Kriterler*" Türk Standartı olarak {TS-EN 45013} 25.09.1993 tarihinde kabul edilerek yayınlanmıştır. TS-EN 45013'de Personel Belgelendirmesi işlevinin., asli olarak bu işlev için kurulmuş profesyonel kuruluşlar eliyle yerine getirilmesi öngörülmektedir. Oysa hem mesleki örgüt olma özelliğiyle ülkemizdeki Mühendislik ve Mimarlık alanlarında hem de Demokratik Kitle örgütü olma özelliğiyle diğer alanlara yönelik çalışmalar içinde olan TMMOB ve Odalar için bu işlev "profesyonel" bir özellik taşımaz/taşıyamamalıdır. Dolayısıyla aşağıdaki değerlendirmede amaç, TMMOB ve Odalar açısından personel! belgelendirmesi işlevini diğer fonksiyonlarıyla uyumlu bir şekilde kamu yararına ve bilimsel normlara uygun olarak yerine getirebilmesi için gerekli çerçevenin oluşturulmasına katkı sunabilmektedir.

TS-EN 45013'ün girişinde, kriterlerin "*sektör gözönüne alınmadan personel belgelendirme sistemi yapmaya yetkili ve güvenilir olarak milli veya Avrupa seviyesinde tasdik ediliyorsa, bu belgelendirmeyi yapan belgelendirme kuruluşu için geçerli*" kabul edildiği vurgulanmaktadır. Konuyla ilgili "*Tarifler* ise aşağıda sunulmuştur;

- Uygunluk Belgelendirmesi: Tanımlanmış bir ürün, işlemi veya hizmetin belirli bir standart veya ayrı bir dokümana göre yeterli uygunlukta olduğunun üçüncü şahıs tarafından gösterilmesi faaliyetidir;
- Belgelendirme Kuruluşu: Uygunluk belgelendirmesi yapan kuruluş.
- Belgelendirme Sistemi: Uygunluk belgelendirmesi yapan kuruluşun, ürün, hizmet veya işleminin belirli bir standart veya ayrı bir dokümana göre yeterli uygunlukta olduğunun üçüncü şahıs tarafından gösterilmesi faaliyetidir;

dirmesini gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan işlem ve yönetimle ilgili kurallar.

- Belgelendirme İçin Denetim Birimi: Bir Belgelendirme Kuruluşu adına denetim görevi yapan birim.

-Yeterlilik Belgesi: Belirli servislerde görev yapmaya yeterli şahsın ismi bulunan bir belgelendirme sistemine uygun yeterliliğini gösteren kurallar altında basılmış dokümandır.

-Belgelendirme İçin Başvuran Kişi: Bir belgelendirme kuruluşundan yeterlilik belgesi almak için başvuran kişi.

Belgelendirme kuruluşunun yapısı, görevleri'vb,, için vurgulanan örgütsel kriterler aşağıdaki şekilde özetlenebilir;

A) Kuruluş tarafsız olmalı ve Yönetim Kurulunun hakim taraf olmaksızın ilgili olan taraflardan seçilmesine imkan verecek bir yapıya sahip olmalı,

B) Bir organizasyon şemasına, sözkonusu ürün/hizmetlerde doğrudan ticari ilişkisi olan kişilerin kontrolünden bağımsız olarak günlük işleri yürütecek uygun nitelikte daimi personele ve hukuki yapısını belirleyen bir dokümana sahip olmalı,

C) Gelir kaynakları açık olmalı,

D) Belgelendirme sistemindeki kural ve prosedürleri içeren yazılı kaynak oluşturulmalı.

Bir belgelendirme kuruluşunun sahip olması gereken Belgelendirme Sisteminin işleyişine yönelik kriterler ise şunlardır;

A) Belgelendirme Kuruluşu özel şartlara ve mevcut mevzuata uyum sağlayacak bir kayıt sistemi uygulamalı, gizliliği gözetilerek güvenli bir şekilde korunmalı,

B) Belgelendirilmiş personelin faaliyetlerinin ve eğitiminin düzenli gözetimi yapılmalı,

C) Belgelendirme Sistemindeki tim örgütsel yapı ve işlemler ile kuruluş kararlarına karşı itirazlara yönelik prosedürleri içeren yazılı kaymaklar oluşturulmalı,

D) Hem Belgelendirme Sistemi hem de bu sistemde zaman içinde yapılacak değişikliklere konuyla ilgili tüm tarafların kolayca ulaşması ve bilgi sahibi olması sağlanabilmeli,

E) bu kayıt: sistemi içinde;

1) Standartlara uygun başvuru belgesi .

2) Belgelendirilmiş personelin faaliyetleri ve eğitimi ile ilgili bilgiler

3) Belgelendirme Kuruluşunun yapacağı düzenli gözetimin sonuçları

4) Belge almış kişilerin yeterlilik belgesi kapsamındaki işlemlerle ilgili gerek kuruluş gerekse kişilerin

kendilerinin tuttuğu şikayet kayıtları, yer a imalı d İT..

F) Belgelendirme Kuruluşu yeterlilik belgelerinin kullanımı için uygun kontrolleri gerçekleştirmeli ve belgelerin yanlış kullanımını önleyici tedbirleri almalıdır..

SONUÇ

Başta TMMOB olmak üzere odalanımızca hazırlanan yönetmeliklerin yukarıda aktarılmaya çalışılan Personel Belgelendirmesi Yapan Belgelendirme Kuruluşları İçin Genel Kriterleri de (TS-EN 45013) gözetilen bir açıdan yeniden oluşturulması konuyla ilgili sorunların çözümünü kolaylaştıracağı açıktır» İster Kamuda ister özel sektörde çalışsın tüm mühendis-mimar-şehir plancısı unvanını kullanarak mesleki hizmetlerde yer alanlar diplomaya hak kazandıkları andan itibaren mesleki yaşamları boyunca ürünleri meslekî eğitimleri, yayınları vb. açılardan ilgili odalarınca takip edilmelidir. Bu değerlendirme süreci elbette uzun vadeli bir çalışma ile kurgulanabilir. Bu hedefe ulaşılması durumunda hem TMMOB güçlü bir yapılanıma haline gelecek hem de mühendislik ve mimarlık hizmetlerinde kamu yaran, teknik yeterlilik ve mesleki istihdam seviyesi yükselecektir. Ancak kısa vadede bugün için geçerli TMMOB mevzuatının belirli ilkeler çerçevesinde yeniden gözden geçirilmesi, odaların mesleki uzmanlık alanlarına göre periyodik eğitim; programları hazırlayarak bu programları tamamlayanlara belgelerini vermeleri gibi çözümler geliştirilebilir.

Bu yazıda gerek JMO gerekse diğer odalar açısından yoğun olarak tartışılan mesleki uygulama ve denetim süreçlerine yönelik birkaç noktadaki değerlendirmelerim¹ aktarmaya çalıştım. Bu konular elbette yüksek eğitim programları başta olmak üzere uzmanlık, yetkinlik, akreditasyon vb., daha birçok konuyla doğrudan ilişkili, Zaten Mühendislik ve Mimarlık. Kurultayında da bu geniş çerçevede tartışmaya açıldı., Tartışmalarda her zaman ön planda olması gereken, kollektif bir iradenin, ortaya çıkartılması ve bu iradenin günümüzün egemen politikaları haline gelen yeni liberal anlayışlar yerine toplumcu ve bilimsel anlayışlar üzerine inşa edilmesidir. Bu çerçevede JMO içinde de mesleki uzmanlık konuları, bu alanlara yönelik mesleki eğitim programları ve belgelendirme sistemi üzerine konularının tartışılmaya açılması yararlı olacaktır. Ancak, bu tartışmalar Jeoloji Mühendislerinin mesleki alanlarda çalışma yapabilmeleri için genel anlamda yeterliliklerinin tartışılması anlamına gelmez/gelmemelidir. Uygulamalı Jeolojide "yeterlilik belgesi" almak isteyen meslektaşlarımız için •"belgelendirme⁰ işlevini oluşturmak zorundayız..